



© Uluslararası

İnsan Bilimleri

Dergisi

ISSN: 1303-5134

www.insanbilimleri.com

Cilt: 4 Sayı: 2 Yıl: .

Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları

*Hakan SAMUR**

Özet

Siyasi partiler, toplumdaki çıkar ve beklentilerin temsilcileridir ve siyasi partilerin, toplum açısından kritik bir hususta, örneğin Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği hususunda sahip oldukları konum çok önemlidir. Söz konusu konuma ilişkin olarak, siyasi partilerin toplumdaki bireyler tarafından algılanan imajı da aynı derecede önemlidir. Bu anlayışa dayanarak ve Dicle Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinin son sınıflarında okuyan öğrenciler arasında yapılan bir anketin sonuçlarından hareketle, bu çalışmada, Türkiye'deki bazı siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımlarına ilişkin örneklem kümesi tarafından algılanan profilleri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye'deki Siyasi Partiler, AB üyeliği, Adalet ve Kalkınma Partisi, Demokratik Toplum Partisi.*

The approach of political parties in Turkey to the membership of the European Union in the eyes of the youth

Abstract

Political parties are the representatives of interests and expectations in the society and the stance of political parties in relation to an issue critical for our society, such as membership of Turkey to the European Union is very important. The perceived image of political parties

* Yrd. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Diyarbakır MYO, hsamur@hotmail.com

Hakan Samur: *Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları açısından, Türkiye'deki siyasi parti profilleri*

among people regarding that stance is also important to the same extent. Based on this understanding and moving from the results of a survey conducted among seniors from almost all of the faculties at Dicle University that offer at least four or more years of study, in this article, the perceived profiles of political parties in Turkey by the respondent group regarding their approach to the membership of the European Union will be analyzed.

Keywords: *Political Parties in Turkey, EU membership, The Party of Justice and Development, Democratic Society Party*

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

GİRİŞ

Türkiye'nin, genel anlamda batılılaşma ve özelde Avrupalılaşma hedefine ulaşabilme yolundaki en önemli merhalelerden biri olarak, 1959 yılında yani neredeyse yarım yüzyıl önce başlayan Avrupa Birliği serüveni, Aralık 1999'daki Helsinki zirvesinde aday ülke statüsünün verilmesi ve Ekim 2005'te de müzakere sürecinin başlamasıyla birlikte son dönemecine girmiş görünmektedir. Her ne kadar yolun bu dönemecten sonraki kısmının ne kadar süreceği hatta yolun nereye varacağı bilinmese bile, AB ile ilişkilerin, eskisinden daha fazla ve ciddi bir şekilde ülke gündeminde yer alacağı kuşkusuzdur.

AB ile ilişkilerin giderek artan önemine binaen, siyasi partilerin ve iktidarların söylemlerinde ve politikalarında, bu ilişkilere verdikleri yer, aralarında önemli bir farklılığın göstergesi olmuştur. Kimi partiler, AB'ye üyelik hedefine doğrudan programlarında yer verirken (AKP¹), bazıları da seçim bildirgelerinde üyeliğin gerçekleştirilmesini net bir hedef olarak ilan etmişlerdir (CHP²). Her halükarda, hemen bütün partiler, tam üyelik hedefinden bahsetmeseler bile, AB ile ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesine yönelik isteklerini programlarında veya başka belgelerinde bir şekilde ortaya koymuşlardır (ANAP³, DTP⁴, GP⁵, Saadet Partisi⁶, vs.). Aşırı uçlarda söyleme sahip ve seçmen potansiyeli açısından marjinal konumdaki partiler haricinde (Türkiye Komünist Partisi, Halkın Emek Partisi, Özgürlük ve Demokrasi Partisi, vs.), açıkça AB karşıtlığını yazılı belgelerinde dile getiren parti bulunmamaktadır.

Şüphesiz, partilerin, Türkiye'deki siyaset ortamında söylemleri ile uygulamalarının her zaman birbirini tutmadığı da alışılmadık bir durum değildir. Bu bağlamda, siyasal rekabetin ve seçim kaybetme riskinin baskısı altında özellikle AB'ye uyum reformları yapma gibi maliyetlerinin kısa dönemde, getirilerinin ise daha uzun dönemde ortaya çıkacağı bir konuda, AB yanlısı söylem ve taahhütlere sahip olan bir partinin iktidara geldiğinde, bu çizgisinden farklı davranabileceğini göz ardı etmemek gerekmektedir.⁷

Bu makalede, Dicle Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinin son sınıflarında okuyan öğrenciler arasında yapılan bir araştırmanın sonuçlarından hareketle; AB'ye yaklaşımları açısından, Türkiye'deki siyasi partilerin söz konusu öğrenciler tarafından algılanan profilleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Örneklem kümesi dikkate alındığında, şüphesiz elde edilecek sonuçların ve analizlerimizin ülke genelinde üniversite son sınıf öğrencilerinin görüşlerini temsil edemeyeceğini vurgulamamız gerekir. Buna rağmen, ankete katılan öğrencilerin, yüzde 56'sının Diyarbakır'dan olmak üzere yüzde 90'a yakın bir kısmının Doğu ve Güneydoğu

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

Anadolu Bölgelerinden olmasını dikkate aldığımızda, sonuçların, bir bakıma, bu bölgelerde yaşayan genç ve eğitilmiş nüfusun fikirlerini yansıttığını söylememiz yanlış olmaz. Sonuçların değerlendirilmesini bu boyutuyla dahi kabul etmesek bile, Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde önemli bir yere sahip Diyarbakır ilinde ve bölgenin önemli bir üniversitesinde yapılan araştırma sonuçlarının başlı başına bir değeri olduğunu düşünmekteyiz. Hem halihazırda üniversite öğrencileri hem de yakın gelecekte çalışma hayatının çeşitli alanlarına katılacak bireyler olarak, üniversite son sınıf öğrencileri, AB müzakere sürecini ve AB'ye uyum amacıyla atılacak adımların getireceği değişiklikleri değerlendirebilecek konumdadırlar. Sonuçların analizine geçmeden önce, alan çalışmamız ve katılımcı öğrencilerin araştırma sonucunda ortaya çıkan bazı genel özellikleri hakkında bilgi verilecektir.

1. Alan Çalışması Hakkında Bilgi Ve Katılan Öğrencilerin Genel Profili

Dicle Üniversite'sinin 4 yıllık ve daha fazla süreli fakültelerinin* son sınıflarında okuyan öğrenciler arasından rasgele seçim yöntemiyle belirlenen 308 öğrenciye, 30 Ekim ve 7 Kasım 2006 tarihleri arasında uygulanan anket 30 soruyu içermektedir. Soruların bir kısmı, katılanların demografik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla taşımaktadır: yaş, cinsiyet, memleket, hanehalkı geliri, AB ülkelerini ziyaret, yabancı dil bilme, din, etnik köken, sivil toplum üyeliği. Geri kalan sorular ise öğrencilerin AB konusundaki bilgi düzeylerini ve AB ile ilgili meselelere ilişkin değerlendirmelerini öğrenmeye yöneliktir. Makalemizde, bu kapsamlı anketten konumuzla ilgili sorular seçilerek analizler yapılmıştır.

Hedef olarak seçtiğimiz öğrenci kesiminin sahip olduğu bazı ortak demografik, sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerin sunulması, onların genel profillerine ve içinde buldukları koşullara ilişkin bir fikre ulaşılması açısından faydalı olacaktır:

- Öğrencilerin yüzde 60,7'si erkek ve yüzde 39,3'ü bayandır.
- Yüzde 0,6 gibi bir istisna dışında, öğrencilerin tamamı 30 yaşın altında ve ağırlıklı olarak (yüzde 85,4) 18-25 yaş arasındadır.
- Ankete katılan öğrencilerin, yüzde 90'a yakın bir kısmı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindedir. Yüzde 56'lık bir kısım ise tek başına Diyarbakır ilindedir.
- Öğrencilerin yüzde 27,3'ünün aylık hane halkı geliri sadece 350-750 YTL arasında iken, yüzde 7,8'inin geliri bunun da altındadır. Yüzde 40,6 oranındaki öğrencinin hane halkı

* Bu fakülteler Tıp, Eğitim, Ziraat, Mühendislik-Mimarlık, İlahiyat ve Fen-Edebiyat.

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

geliri 750-1500 YTL arasında iken, 1500 TL'nin üzerinde hane halkı geliri olanların oranı sadece yüzde 15 civarındadır. Yani öğrenciler büyük oran itibariyle çok düşük, düşük ya da alt-orta gelir grubuna ait ailelerdendir.

- Öğrencilerin neredeyse tamamı (yüzde 95,8) 15 yaşından itibaren hiçbir Avrupa ülkesini ziyaret etmediklerini, sadece yüzde 2,2'si bir veya birkaç ülkeyi ziyaret ettiklerini söylemişlerdir.

- Öğrencilerin yüzde 87'si, AB'nin resmi dillerinden herhangi birini, kendilerini ifade edecek derecede konuşamadığını ve sadece yüzde 11,7'si bu dillerden birini konuşabildiğini cevap olarak vermişlerdir.

- Öğrencilerin yüzde 59,7 si, "hangi etnik gruba dahilsiniz?" sorusuna Kürt cevabı verirken, yüzde 24,7'si Türk, yüzde 6,8'i de başta Arap olmak üzere başka cevaplar vermişlerdir. Cevap yok şıkkını verenlerin oranı ise yüzde 8,4'tür.

- Öğrencilerin yüzde 93,8'i İslam Dinine mensup olduklarını belirtirken, geri kalanlar ya bir dine mensup olmadıklarını (yüzde 3,6) belirtmişler ya da cevap vermemeyi (yüzde 2,3) tercih etmişlerdir. Bir dine mensup olduğunu belirtenlerin yüzde 33,1'i düzenli olarak ve yüzde 9,4'ü sık sık ibadet ettiklerini belirtirken, yüzde 44,2'si nadiren ibadet ettiklerini söylemişlerdir.

2. Öğrencilerin Siyasi Parti Tercihleri ve Türkiye'nin AB'ye Üyeliği Hususundaki Görüşleri

Sonraki analizlerimize temel teşkil etmesi açısından, anketimize katılan öğrencilerin, muhtemel iki seçimde, yani bir ulusal genel seçim ve bir AB'ye üyelik referandumunda ne şekilde davranacaklarına ilişkin verileri ortaya koymamız yararlı olacaktır. Tablo 1'de görüleceği gibi, anketimizin öğrencilere uygulandığı tarihte yapılacak bir erken seçimde, çoğunluğunu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden öğrencilerin oluşturduğu denek grubu, başlıca iki partiye oy vereceğini açıklamıştır. İktidardaki AKP (yüzde 27,9) ve esas desteğini Kürt kökenli toplum kesiminden alma iddiasındaki DTP (yüzde 26,9). Bu iki partinin dışında ciddi manada bir oy oranına ulaşan parti bulunmamakta; ana muhalefetteki CHP yüzde 5,5'le üçüncü sırada gelmektedir. Burada yüzde 14,3 gibi bir öğrenci kesimi oy kullanmayacağını belirtirken; toplam yüzde 16,5 oranındaki kesim ise kararsız ya da fikir/cevap beyan etmeyecek durumdadır. Oy kullanmayacakların ya da bilmiyorum/fikrim yok/kararsızım diyenlerin göreceli

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

olarak yüksek olması, aslında Türkiye'deki seçmen eğiliminin yansıması sayılabilir.* Buna rağmen, siyasi açıdan hassas bir Diyarbakır'da, yine siyasi dışavurumların çok da rahatlıkla yapılamadığı bir Üniversite ortamında; (verilen bütün güvencelere rağmen) öğrencilerin siyasi tercihlerini açıklama hususunda daha çekingen davranmalarının da bu sonuçta etkisi olduğunu göz ardı etmemek gerekir. Hem öğrencilerin en çok tercih ettikleri partiler oldukları için hem de sağlıklı yorumlarda bulunabilmek açısından diğer partiler yeterli frekans miktarına ulaşamadıkları için biz bundan sonraki analizlerimizde, ağırlıklı olarak yukarıda belirtilen üç parti ve kararsız-oy kullanmam diyen grupları ön planda tutacağız.

TABLO 1: Yarın bir genel seçim olsa hangi partiye oy verirdiniz?

PARTİ ADI	FREKANS	OY ORANI
AKP	86	27,9
ANAP	3	1,0
CHP	17	5,5
DYP	7	2,3
DTP	83	26,9
GP	1	0,3
MHP	1	0,3
SP	4	1,3
Diğer	11	3,6
Oy kullanmam	44	14,3
Bilmiyorum/fikrim yok/kararsızım	25	8,1
Cevap yok	26	8,4

Muhtemel bir AB'ye üyelik referandumunda ne şekilde davranacakları sorulduğunda ise, ankete katılan öğrencilerin yüzde 63,6 gibi bir çoğunluğu evet cevabı vereceğini belirtirken, yüzde 18,2 gibi bir kısmı hayır diyeceğini açıklamıştır (Tablo 2). Referanduma katılmayacakların oranı (yüzde 4,9), genel seçimde oy kullanmayacağını belirtenlerden çok daha düşüktür. Burada bir noktayı vurgulamak gerekir. AB referandumuna katılmama şeklinde tavır gösteren kişiler, bunu büyük ihtimalle, AB üyeliği konusundaki olumsuz düşünceleri nedeniyle yapmaktadırlar yani referanduma katılmama, kanaatimizce hayır demenin bir başka ifade tarzıdır. Bu durumu dikkate alarak, AB'ye hayır diyenlerin esas oranının yüzde 23,1 olduğunu, bundan sonraki analizler açısından da AB'ye hayır diyenlerin, bu iki oranın toplamı olarak dikkate alınacağını

* 3 Kasım 2002'de yapılan genel seçimlerde, kayıtlı seçmenlerden yüzde 20 civarında bir kesim oy kullanmaya gitmemiştir. www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2002secim/gumrukharic/gumrukharic.doc

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

belirtmemiz gerekir. Bilmiyorum/fikrim yok/kararsızım diyenlerin ya da cevap yok diyenlerin toplam oranı da (yüzde 11,4), genel seçim sorusundakinden daha düşük çıkmıştır.

Bu sonuçlara göre; şu veya bu sebeple Türkiye'deki siyasi ortamdan hoşnut olmasalar ve ulusal seçimlere katılmamak şeklinde tepkilerini gösterebilirler bile, konu AB'ye üyelik olduğunda öğrencilerin çok büyük kısmı referanduma katılacaklarını belirtmişlerdir. Diğer toplum kesimleri bir yana, öğrencilerin, AB üyeliğine ve genel anlamda AB konusuna bu derece duyarlı olmaları, siyasi partilerin kendi politikalarında AB'ye verecekleri ağırlığı belirleme hususunda önemli bir mesajdır.

TABLO 2: Önümüzdeki Pazar, Türkiye'nin AB'ye üyeliği hususunda bir referandum yapılsa, ne yapardınız?

CEVAP	FREKANS	ORAN
Evet oyu verirdim	196	63,6
Hayır oyu verirdim	56	18,2
Referanduma katılmazdım	15	4,9
Kararsızım	27	8,8
Bilmiyorum/fikrim yok	7	2,3
Cevap yok	1	0,3

3. Siyasi Parti Tercihi ve AB'ye Üyelik Referandumu Arasındaki İlişki

Bu iki seçim sorusu arasındaki korelasyonu incelediğimizde ise ortaya Tablo 3' teki durum çıkmaktadır. Muhtemel bir genel seçimde AKP'ye oy vereceğini söyleyenlerin yüzde 61,6'sı AB üyeliğine de evet diyeceğini belirtirken, yüzde 23,3'ü üyeliğe olumsuz yaklaşmıştır. AKP'ye oy vereceklerin yüzde 12,8'i ise henüz AB üyeliği hususunda negatif ya da pozitif bir karara varamamıştır. Öğrenciler arasında, çalışmamız açısından sağlıklı bir korelasyona yetecek oranda oy verileceği belirtilen partilerden AB'ye üyelik konusunda en yüksek evet oranına sahip grup DTP seçmenleridir. Bu partiye oy vereceğini söyleyen her dört kişiden yaklaşık üç tanesi (yüzde 74,7) AB üyeliğini desteklemekte, içlerinden yalnızca yüzde 16,8'lik bir kesim üyeliğe karşı durmaktadır. Ana muhalefetteki CHP'ye oy verecek grubun ise yüzde 58,8'i AB üyeliğine evet, yüzde 23,5' i hayır demektedir.

Görüldüğü gibi, her üç parti açısından da AB'ye evet diyeceklerin oranı, hayır diyecek olanlardan daha fazladır. Genel seçimlerde oy kullanmayacağını belirten önemli miktardaki öğrencinin de çoğunluğu referandumda olumlu oy vereceğini söylemiştir. Aynı şekilde, siyasi seçimler konusunda kararsız durumda olan çok sayıda kişinin, konu AB referandumuna geldiğinde, büyük çoğunluğu pozitif olmak üzere, net bir karara vardıkları görülmektedir.

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

TABLO 3: Siyasi parti tercihi ve AB Referandumu ilişkisi

PARTİLER (FREKANSLARI)	AB'ye üyelik referandumunda ne yaptınız ?					
	Evet	Hayır	Katılmadım	Kararsızım	Bilmiyorum Fikrim yok	Cevap yok
AKP (86)	61,6	16,3	7,0	12,8	0	2,3
ANAP (3)	33,3	33,3	0	0	33,3	0
CHP (17)	58,8	23,5	0	11,8	0	5,9
DYP (7)	71,4	28,6	0	0	0	0
DTP (83)	74,7	12,0	4,8	3,6	3,6	1,2
GP (1)	100	0	0	0	0	0
MHP (1)	0	100	0	0	0	0
SP (4)	25	50	0	25	0	0
Diğer (11)	63,6	27,3	0	0	0	0
Oy kullanmam(44)	52,3	27,3	6,8	9,1	4,5	0
Bilmiyorum/fikrim yok/kararsızım(25)	72,0	12,0	0	12,0	0	4,0
Cevap yok (26)	57,7	15,4	7,7	7,7	3,8	7,6

4. Hangi Parti AB üyeliğine Nasıl Bakıyor?

Giriş bölümünde de vurguladığımız gibi, AB ile ilişkiler Türkiye'nin gündeminde başlangıçtan beri önemli yer tutmuş ve siyasi partilerin AB meselesine yaklaşımları, aralarındaki farklılaşmaların en belirgin sebeplerinden biri olmuştur. Partilerin söylem ve eylemleriyle AB meselesinde sahip oldukları konum mutlaka önemlidir. Ancak en az bunun kadar önemli olan ve bir bakıma, partilerin AB'ye yönelik söz konusu konularını değerlendirme açısından turnusol kağıdı görevi yapacak bir husus, kamuoyunun bu konuda ne düşündüğüdür. Ankete katılan öğrencilere siyasi partilerin AB üyeliğine bakışlarını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda, AB'yi en çok desteklediği düşünülen partinin yüzde 73,7 ile AKP olduğu ifade edilmiştir (Tablo 4).

Diğer partilerin her biri açısından, AB üyeliği konusundaki tutumlarının üyeliği destekler nitelikte olduğu, öğrencilerin yarısı tarafından bile onaylanmamıştır. 14 Nisan 1987'de Türkiye'nin AB'ye tam üyelik başvurusunu yapan ANAP'ın, şu andaki görünümüyle AB üyeliğini desteklediğini düşünenlerin oranı yüzde 42,9 iken, iktidarda oldukları dönemde Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması'nı imzalayan DYP'nin şu andaki AB stratejisinin, Türkiye'nin üyeliğini destekleyici bir yönde bulunduğunu düşünen öğrencilerin oranı sadece yüzde 33,4'te kalmıştır. Muhtemel bir genel seçimde yüzde 26,9'la oy verilecek en yüksek ikinci parti DTP idi. AB'ye üyelik referandumunda da en fazla olumlu oy kullanacağını

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

açıklayan kesim de, yüzde 74,7 ile DTP'ye oy vereceğini söyleyenler arasından çıkmıştı. DTP'nin tutumunun Türkiye'nin AB üyeliğini destekler nitelikte olduğunu düşünenlerin oranı ise yüzde 42,2 olarak belirmiştir.

Her üç kişiden birisi (yüzde 34,4) ana muhalefet partisi CHP'nin, AB üyeliğini desteklediğini düşünürken; AB üyeliğini en az desteklediği düşünülen partiler yüzde 7,8 ile MHP ve yüzde 8,1 ile Saadet Partisi olmuştur. AB üyeliğini desteklemediği düşünülen partiler olarak en yüksek orana yüzde 40,6 ile MHP ve yüzde 30,2 ile Saadet Partisi sahip olmuştur. Üyeliği desteklemediği düşünülen partiler bakımından en az orana AKP sahip olurken (yüzde 3,6), bunu ANAP (yüzde 4,2) ve DTP (yüzde 4,5) izlemiştir.

Burada en önemli noktalardan bir tanesi, AKP haricindeki partilerin, ülkenin AB üyeliği lehinde mi aleyhinde mi bir görüşe sahip oldukları hususunda öğrencilerin net bir fikre sahip olamamalarıdır. Tabloda görüldüğü gibi, her parti açısından önemli oranda bir öğrenci kesimi, söz konusu partinin AB üyeliği hususundaki net tavrının ne olduğunu ortaya koyamamıştır. Bir yandan ne destekliyor ne desteklemiyor diğer yandan da kararsızım, bilmiyorum/fikrim yok ya da cevap yok diyenlerin toplam oranları AKP haricindeki partiler açısından yüzde 50'leri aşmaktadır.

Türkiye için gerçekten çok önemli bir konuda böyle bir belirsiz ve 'kaotik' durumun ortaya çıkması her şeyden önce partiler açısından pek sevinilecek bir durum olmasa gerek. Türkiye'nin gündemindeki ulusal ve uluslararası meselelerin neredeyse odak noktasında bulunan AB meselesinde, partilerin kendi konumlarını ifade etme bakımından topluma yönelik tatmin edici mesajlar verememeleri, Türkiye'deki siyasi partilerin yetersiz ve toplumdan kopuk yüzünü ortaya koymaktadır.

Bu sonuç aynı zamanda Türkiye'nin AB ile ilişkileri açısından da endişe verici bir nitelik arz etmektedir. AB'ye üye olma ya da olmama, belki de kurulduğundan beri Türkiye Cumhuriyeti adına verilecek en önemli dönüşüm kararlarından birisidir. Özellikle, 2002 yılında AB'ye uyum çerçevesinde ilk parti yasaların çıkarılması ve müzakere sürecinin başlamasıyla toplumun ve devlet mekanizmasının AB normlarına göre yeniden düzenlenmesi çabalarının artması, devleti yönetmeye talip siyasi partilerin konu hakkında hazırlıklı olmalarını, hedef ve politikalarını net bir şekilde ortaya koymalarını gerekli kılmaktadır. Oysa, kamuoyu açısından, en azından anketimizin hedef grubu durumundaki yükseköğretim öğrencileri açısından, siyasal partilerin AB ile ilgili görüntüleri yeterli netlikten uzaktır.

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

TABLO 4: Aşağıdaki kurumların, Türkiye'nin AB üyeliği hususundaki tutumları nasıldır?

	Destekliyor	Ne destekliyor ne desteklemiyor*	Desteklemiyor	Kararsızım*	Bilmiyorum/ Fikrim yok	Cevap yok
AKP	73,7	5,5	3,6	1,9	8,1	7,1
ANAP	42,9	12,3	4,2	6,2	23,7	10,7
CHP	34,4	17,2	15,6	5,5	17,5	9,7
DYP	33,4	15,6	7,5	7,1	24,7	11,7
DTP	42,2	8,4	4,5	4,5	28,6	11,7
GP	18,8	11,0	14,9	8,4	32,1	14,6
MHP	7,8	11,0	40,6	5,8	23,7	11,0
Saadet P.	8,1	15,3	30,2	7,1	26,3	13,0

* Burada “ne destekliyor ne desteklemiyor” ve “kararsızım” cevapları arasındaki farkı vurgulamak gerekir. Birinci cevabı verenlerin, söz konusu partinin tutumu hakkında bir görüşü vardır ve buna göre, o parti AB üyeliği hususunda nötr bir tutum takınmaktadır veya destekleyip desteklemediğini açıkça beyan etmemektedir. “Kararsızım” diyenlerin ise, partinin tutumu hakkında net bir görüşü yoktur. Bu durum, kendi bilgi eksikliklerinden olabileceği gibi partilerin tutarsız söylem ve eylemlerinden ya da başka sebeplerden dolayı ortaya çıkabilir.

En çok tercih edilen üç partinin AB üyeliği hususundaki tutumlarının, kendilerine oy verecek gruplar tarafından nasıl değerlendirildiğini ise Tablo 5'ten izleyebiliriz. İktidardaki AKP'nin AB üyeliğini desteklediğine, kendisine oy verecek öğrencilerin yüzde 81,4 gibi büyük çoğunluğu inanmaktadır. Desteklemediğini düşünenlerin oranı ise sadece yüzde 1,2'dir.

Ana muhalefet Partisi CHP'ye oy verecek olanlardan yüzde 28,6'sı partilerinin tutumlarının AB üyeliğini destekler nitelikte olduğunu belirtirken, yüzde 14,3'ü desteklemediğini, diğer bir yüzde 14,3'ü de ne destekleyip ne de desteklemediğini belirtmişlerdir. Bu parti taraftarlarının yaklaşık yüzde 43' ü bu konuda fikir ya da cevaplarının olmadığını söylemişlerdir. Bu kadar yüksek bir orandaki kişinin, CHP'nin AB konusundaki tutumu hakkında değerlendirme yapamaması hususunda iki sebep öne sürülebilir: CHP'nin, kendi seçmenine bile kendi tutumunu yeterince anlatamaması ya da AB ile ilgili söylem ve eylemlerinin yeteri kadar tutarlı olmaması.

DTP'ye oy verecek kesimin de önemli bir çoğunluğu, kendi partilerinin, AB üyeliğini desteklediklerini düşünmektedirler. Aynen AKP'de olduğu gibi, DTP taraftarları arasında da “desteklemiyor” diyenlerin oranı yüzde 1,2 gibi çok düşük bir seviyededir.

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

desteklediğini düşündükleri dikkate alındığında, AKP'nin bu tutumunun kendi seçmenleri tarafından kabul gördüğü ortaya çıkmaktadır.

Buna rağmen, hükümetin AB performansını başarılı bulanlar arasında sadece AKP'ye değil, hemen bütün partilere oy verecekler arasından öğrenci bulunmaktadır. Burada asıl dikkat edilmesi gereken oranlar, AB'ye üyeliği en çok isteyen ve DTP'ye oy vereceğini söyleyen gruba ait olanlardır. Bu grupta, pek de azımsanmayacak yüzde 40,9'luk bir öğrenci kesimi AKP Hükümetini AB konusunda başarılı veya çok başarılı görmektedir. Başarısız veya çok başarısız görenlerin toplam oranı ise yüzde 49,4'tür. "AB'yi en çok isteyen grup" özellikleri dikkate alındığında, hükümetin performansını pozitif olarak değerlendirenlerin yüzde 40,9 düzeyinde kalması, AKP açısından olumsuz değerlendirilebilir. Ancak, "(Kürtlerin siyasi alandaki esas temsilcisi olma iddiasındaki ve AKP'den ideolojik olarak çok farklı) DTP'ye oy verme" özellikleri ön planda tutulduğunda, kanaatimizce bu oran AKP Hükümeti'nin lehinde yorumlanmalıdır.

TABLO 7: Parti tercihleri ve AKP Hükümetinin AB konusundaki performansı

PARTİLER	AKP Hükümetinin AB konusundaki performansı nasıldır?						
	Çok başarılı	Başarılı	Başarısız	Çok başarısız	Kararsız	Bilmiyorum Fikrim yok	Cevap yok
AKP (86)	23,3	60,5	10,5	0	1,2	3,5	1,2
ANAP (3)	0	0	100	0	0	0	0
CHP (17)	0	11,8	47,1	17,6	11,8	5,9	5,9
DYP (7)	0	57,1	14,3	0	28,6	0	0
DTP (83)	3,6	37,3	44,6	4,8	6,0	1,2	2,4
GP (1)	0	100	0	0	0	0	0
MHP (1)	0	100	0	0	0	0	0
SP (4)	0	50	25	0	25	0	0
Diğer (11)	0	36,4	18,2	0	0	36,4	9,1
Oy kullanmam(44)	0	43,2	34,1	0	4,5	13,6	4,5
Bilmiyorum/fikrim yok/kararsızım(25)	4,0	40	20	16	12	4,0	4,0
Cevap yok (26)	11,5	15,4	15,4	3,8	11,5	15,4	26,9

SONUÇ

Çoğulcu demokratik sisteme sahip ülkelerde, siyasi partiler toplumdaki benzer çıkarılara, taleplere ve düşüncelere sahip bireylerin temsilcisi konumundaki kurumsal aktörlerdir. Bu çalışmada, bir üniversitenin son sınıf öğrencilerinin gözüyle, Türkiye'deki siyasi partilerin,

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

ülkenin AB üyeliği hususunda söz konusu temsil görevlerini yerine getirip getiremedikleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çeşitli siyasi partilerin, AB üyeliği konusundaki tutumlarının ne yönde olduğu sorusuna verilen cevaplar, aslında durumu ortaya koymaktadır. AKP dışındaki hiçbir partinin, AB üyeliğini destekleyip desteklemediği öğrenciler tarafından net bir şekilde açıklanamamıştır. Bu sonuç, ya siyasi partilerin genel seçmen kitlesine kendilerini yeterince ifade edememelerinden ya da söylem ve politikalarında tutarlı olmamalarından kaynaklanmaktadır. Her iki halde de, toplumla ilişkilerde bir kopukluk olduğu ve toplumun nabzını tutma ve temsil görevlerinde sorun bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Anketimizin hedef grubu durumundaki üniversite son sınıf öğrencileri, muhtemel bir AB'ye üyelik referandumuna, ulusal düzlemdeki siyasi seçimlerden daha fazla ilgili olduklarını ortaya koymuşlardır. AB referandumuna katılımın yüzde 90'ların üzerinde olması ve bunlardan da çoğunluğun olumlu oy kullanacaklarını belirtmesi, siyasi partilerin AB stratejilerine yön verme açısından göz önünde bulundurmaları gereken noktalardır.

Öğrencilerin çoğunluğu Kürt kökenlidir ve AB'ye üyeliği en fazla isteyenler de, potansiyel tabanını Kürtlerin oluşturduğu DTP'ye oylarını vereceklerini söyleyenlerdir. Bu durum, mevcut sorunlarının halledilmesi ve taleplerinin karşılanması hususunda hükümetlerden beledikleri açılımları bulamayan Avrupa'nın diğer bölgelerindeki etnik, kültürel veya sosyal grupların AB'yi, sorunlarını çözebilecek bir uluslar üstü çıkış yolu olarak görmeleri şeklinde özetlenebilecek davranış kalıbı ile benzerlik göstermektedir. Bu arada belirtmek gerekir ki, DTP seçmenlerinin yüzde 40' ın üzerindeki bir bölümü, AKP Hükümetinin, AB politikalarını olumlu bulmaktadır.

AKP'nin, AB konusundaki performansını başarılı bulanlar sadece DTP'den değil, diğer bütün partilerden çıkmıştır. Yüzde 27,9'unun AKP'ye oy vereceğini söyleyen bir öğrenci grubundan, hükümetin AB performansını başarılı veya çok başarılı bulanların toplam oranının yüzde 51 çıkması bunun göstergesidir. Bu açıdan bakıldığında, AKP adına sevindirici bir sonuç gibi görülebilir. Ancak, Türkiye'nin AB'ye üyelik süreci belki de en hassas ve en ciddi bir döneminde bulunmaktadır. Bir yandan AB'ye uyum reformlarının ve yapısal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi, diğer yandan da iki taraf arasındaki başta Kıbrıs, bütün siyasi meselelerin çözüme kavuşturulabilmesi için, toplumsal desteğin çok daha fazla olması bir gerekliliktir.

Sonuç olarak, sadece iktidar partisi değil, bütün partiler açısından AB politikalarını netleştirmek, topluma görüşlerini anlatabilmek ve tutarlı-istikrarlı bir şekilde, ülkenin bu çok

Hakan Samur: *Gençlerin gözüyle Türkiye'deki siyasi partilerin, Avrupa Birliği üyeliğine yaklaşımları*

önemli meselesinde üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmek, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde en sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için acil bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

1. AKP Programı, <http://www.akparti.org.tr/program.asp?dizin=50&hangisi=2>
 2. CHP 2002 Seçim Bildirgesi, www.chp.org.tr/index.php?module=chpmain&page=list_party_info&pid=148
 3. ANAP Programı, <http://www.anap.org.tr/sub.asp?id=83>
 4. DTP Kongresi Belgeleri, www.gelawej.org/pdf/DTP-KONGRESI%20BELGELERI.pdf
 5. GP Programı, <http://www.belgenet.com/parti/program/gp-2.html>
 6. Saadet Partisi Programı, http://www.belgenet.com/parti/program/saadet_2.html
 7. Ersel, Hasan ve Fatih Özatay (2007), "The EU Negotiations as a Reform Strategy-Turkey's Problem Ahead" W. Barnett ve M. Hinch (der.), Topics in Analytical Political Economy (85-107) Elsevier Science, Oxford.
-